

حل تمرین درس ۱۶ (کتاب نحو مقدماتی)

(۱) اصطلاحات ذیل را تعریف کنید: پاسخ این سوال در کتاب موجود می‌باشد.

- مستثنی
- مستثنی منه
- استثناء متصل
- استثناء منقطع

(۲) مستثنای متصل چه هنگام از اعراب مستثنی منه تبعیت می‌کند؟

- اگر جمله قبلی منفی باشد.

(۳) آیا مستثنای منقطع همواره منصوب است؟ مثال بزنید.

- بله

(۴) مستثنی به حاشا و عدا و خلا چه اعرابی دارد؟

- مجرور

(۵) در جمله های ذیل، مستثنی و مستثنی منه را مشخص کرده و نوع استثناء و اعراب مستثنی را تعیین کنید:

(۱) رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم: إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ لَا يَسْمَعُونَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ شَيْئًا إِلَّا الْأَذَانَ.

- شَيْئًا: م. به - مستثنی منه

- إِلَّا: حرف استثناء

- الْأَذَانَ: مستثنی و منصوب (استثناء متصل)

(۲) امام علی علیه السلام: إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا.

- ثَمَنٌ: اسم لَيْسَ و مرفوع (مستثنی منه)

- الْجَنَّةُ: مستثنی و منصوب (مستثنی متصل)

- تَبِيعُوهَا: مستثنی منه (به نفس بر می‌گردد)

- بِهَا: مستثنی (منفصل)، ضمیر به جنه بر می‌گردد

(۳) قَرَأْتُ الْكِتَابَ إِلَّا صَفْحَتَيْنِ.

- الْكِتَابَ: م. به - مستثنی منه

- صَفْحَتَيْنِ: مستثنی (متصل) منصوب به ی

(۴) انْقَضَى الصَّيْفُ إِلَّا يَوْمَيْنِ وَ حَضَرَ الْأَصْدِقَاءُ إِلَّا سَعِيدًا.

- انْقَضَى: فعل

- الضَّيْفُ: فاعل مستثنى منه
 - يَوْمَيْنِ: مستثنى (متصل) منصوب به ى
 - الْأَصْدِقَاءُ: فاعل (مستثنى منه)
 - سَعِيدًا: مستثنى (متصل) منصوب
- (٥) لَمْ تَتَفَتَّحِ الْأَزْهَارُ خَلَا الْبَنَفْسُجِ.
- الْأَزْهَارُ: فاعل مستثنى منه
 - خَلَا: حرف استثناء
 - الْبَنَفْسُجِ: مستثنى و مجرور (متصل)
- (٦) عَادَ الْمُسَافِرُونَ عَدَا سَعِيدٍ وَ نَحْنُ ذَبَخْنَا الدَّجَاجَ حَاشَا وَاحِدَةً.
- الْمُسَافِرُونَ: فاعل مستثنى منه
 - عَدَا: حرف استثناء
 - سَعِيدٍ: مستثنى (متصل) مجرور
 - الدَّجَاجَ: مستثنى منه
 - حَاشَا: حرف استثناء
 - وَاحِدَةً: مستثنى متصل و مجرور

حوزه تخصصی: فلسفه و کلام